

Náklady řízení

Právo na přiznání přiměřené a právním předpisem stanovené náhrady nákladů soudního řízení, které úspěšné straně v řízení vzniknou, je součástí práva na spravedlivý proces. Jednou z podmínek spravedlivého procesu je zásada právní jistoty a předvídatelnosti soudního rozhodnutí. Pokud jde o odlišné samostatné nároky více osob, byť jsou projednávány ve společném řízení, a soud tuto skutečnost při výpočtu výše náhrady nákladů řízení nerespektuje, jedná se o porušení práva na spravedlivý proces podle čl. 36 odst. 1 Listiny základních práv a svobod a čl. 6 odst. 1 Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod.

(Nález Ústavního soudu České republiky sp.zn. I.ÚS 1081/17, ze dne 9.10.2017

Ústavní soud rozhodl ČR o ústavní stížnosti stěžovatelky BRITISH AIRWAYS Plc., organizační složka, se sídlem P., zastoupené Mgr. Ing. T.V., advokátem, se sídlem P., proti usnesení Městského soudu v Praze ze dne 9. ledna 2017 sp. zn. 12 Co 10/2016, za účasti Městského soudu v Praze, jako účastníka řízení, tak, že usnesením Městského soudu v Praze ze dne 9. ledna 2017 sp. zn. 12 Co 10/2016 byla porušena základní práva stěžovatelky zaručená čl. 36 odst. 1 Listiny základních práv a svobod a čl. 6 odst. 1 Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod. Usnesení Městského soudu v Praze ze dne 9. ledna 2017 sp. zn. 12 Co 10/2016 se ruší.

Z odůvodnění:

I.

Skutkové okolnosti případu a obsah napadeného rozhodnutí

1. V ústavní stížnosti, doručené Ústavnímu soudu dne 10. dubna 2017, stěžovatelka podle čl. 87 odst. 1 písm. d) Ústavy České republiky (dále jen "Ústava") a ustanovení § 72 odst. 1 písm. a) zákona č. [182/1993](#) Sb., o Ústavním soudu, ve znění pozdějších předpisů (dále jen "zákon o Ústavním soudu"), navrhovala zrušení usnesení Městského soudu v Praze ze dne 9. ledna 2017 sp. zn. 12 Co 10/2016 s tvrzením, že napadeným rozhodnutím bylo porušeno její základní právo na spravedlivý proces podle čl. 36 odst. 1 Listiny základních práv a svobod (dále jen "Listina") a rovnost účastníků podle čl. 37 odst. 3 Listiny a čl. 96 odst. 1 Ústavy.

2. Z obsahu ústavní stížnosti a spisu Obvodního soudu pro Prahu 6 sp. zn. EPR 159867/2015 vyplývá, že žalobci E. a M. Urbanovi se návrhem na vydání elektronického platebního rozkazu domáhali po stěžovatelce zaplacení 2 400 EUR s příslušenstvím. Obvodní soud pro Prahu 6 elektronickým platebním rozkazem ze dne 29. října 2015 č. j. EPR 159867/2015-6 uložil stěžovatelce zaplacení žalované částky s úrokem z prodlení ve výši 8,05 % ročně od 6. ledna 2015 do zaplacení a s náklady řízení ve výši 25 179 Kč.

3. Stěžovatelka podala proti vydanému elektronickému platebnímu rozkazu odvolání, a to jen proti výroku III., jímž jí byla uložena povinnost k náhradě nákladů řízení ve výši 25 179 Kč. Stěžovatelka namítala, že výzva k plnění podle § 142a o. s. ř postrádala upozornění na hrozící soudní vymáhání žádaného plnění a zpochybnila i výši uložených nákladů řízení, která měla činit 17 744 Kč.

4. Městský soud v Praze jako soud odvolací usnesením ze dne 10. února 2016 č. j. 12 Co 10/2016-15

elektronický platební rozkaz soudu prvního stupně ve výroku III. o náhradě nákladů řízení změnil tak, že žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů řízení.

5. Proti rozhodnutí odvolacího soudu podali E. a M. U. ústavní stížnost. Ústavní soud nálezem ze dne 11. října 2016 sp. zn. III. ÚS 1429/16 usnesení odvolacího soudu zrušil z důvodu, že E. a M. U. nebylo doručeno odvolání stěžovatelky proti výroku III. elektronického platebního rozkazu a nemohli se tak k němu vyjádřit.

6. Městský soud v Praze ve svém v pořadí druhém usnesení, které je napadeno ústavní stížností, aniž by nařizoval odvolací jednání, rozhodl tak, že elektronický platební rozkaz se ve výroku III. o náhradě nákladů řízení potvrzuje a E. a M. U. tak náleží celkové náklady řízení ve výši 25 179 Kč.

II.

Argumentace stěžovatelky

7. Stěžovatelka v ústavní stížnosti uvedla, že E. a M. Urbanovi uplatnili u Obvodního soudu pro Prahu 6 nárok ve výši 2 400 EUR s příslušenstvím z důvodu zpoždění letů v souladu s nařízením Evropského parlamentu a RADY ES č. 261/2004 ze dne 11. února 2004, kterým se stanoví společná pravidla náhrad a pomoci cestujícím v letecké dopravě v případě odepření nástupu na palubu, zrušení nebo významného zpoždění letů a kterým se zrušuje nařízení (EHS) č. 295/91. Stěžovatelka se o uplatnění nároku dozvěděla teprve dnem, kdy jí byl do datové schránky doručen Obvodním soudem pro Prahu 6 vydaný elektronický platební rozkaz. Po zjištění veškerých okolností, které zapříčinily zpoždění letů, pohledávku uznala a taktéž ji uhradila v celém rozsahu. Stěžovatelka má za to, že uložené náklady řízení nejsou oprávněné. Doklad o zaslání výzvy ke kompenzaci doložili E. a M. U. až v rámci řízení u Ústavního soudu, neboť výzva k plnění jí nebyla řádně doručena. Výzva k plnění byla zaslána prostřednictvím emailové pošty na adresy: ba@britishairways.com; BA.CustSvc@contact.britishairways.com; BA.CustSvc@email.ba.com, přičemž ani jedna z těchto emailových adres není oficiální adresa pro přijímání korespondence stěžovatelky a není ani jedna z nich uvedena jako kontaktní adresa na oficiální stránce www.britishairways.com. Jedná se o adresy, které se cestujícím automaticky doručí poté, co si e-mailem změni rezervaci letu nebo let zruší, nejedná se však o emailové adresy, které jsou určeny ke komunikaci. E-mailovou adresu ba@britishairways.com stěžovatelka vůbec nepoužívá. Naopak na internetových stránkách stěžovatelky www.britishairways.com/en-cz/information/delayed-or-cancelled-flights/compensation je uvedeno, že v případě zrušení a zpoždění letu, je cestující oprávněn uplatnit kompenzaci buď on-line, prostřednictvím tam uvedeného formuláře, nebo na adresu British Airways Customer Relations, EU Compensation Claims, PO Box 1126, Uxbridge, UB8 9XS, United Kingdom.

8. Právní zástupce E. a M. U. přitom mohl navíc výzvu na plnění zaslat taktéž na adresu sídla nebo na pobočku organizační složky stěžovatelky, umístěnou v Praze, to však neučinil. Stěžovatelka je přesvědčena, že výzva byla úmyslně odeslána na emailové adresy tak, aby stěžovatelce nebyla doručena do sféry její dispozice, s cílem získání nemalých nákladů řízení. Právní zástupce přitom nadále zaslal na ty samé emailové adresy předmětné výzvy a soudy mu tak přiznávají náklady řízení. Tímto jednáním dochází k soustavnému porušování práv stěžovatelky na spravedlivý proces podle čl. 36 odst. 1 Listiny, když nemá možnost na výzvu adekvátně reagovat, a tudíž se o uplatnění nároku dozvídá teprve u soudního řízení a je nucena hradit náklady řízení. Podle názoru stěžovatelky Městský soud v Praze zcela opomenul skutečnost, že stěžovatelka uhradila uplatněný nárok ve výši 2 400 EUR ihned poté, co se o uplatnění nároku dozvěděla, uplatněnému nároku se nebránila a řízení co do jistiny nijak nezdržovala. Stěžovatelka je tedy přesvědčena, že Městský soud v Praze dospěl k nesprávným skutkovým zjištěním, když v napadeném rozhodnutí uvedl, že E. a M. U. prokázali

zaslání výzvy k plnění podle § 142a odst. 1 o. s. ř.

9. K tomu stěžovatelka namítala, že výzva postrádá podstatnou náležitost výzvy k plnění podle § 142a o. s. ř., a to konkrétně náležitost varování před možným soudním sporem v případě dobrovolného nezaplacení dluhu. Navíc výzva taktéž není označena jako předžalobní, nýbrž pouze jako žádost o kompenzaci za zpožděný let. Stěžovatelka je přesvědčena, že předmětnou výzvu je nutno považovat za pouhou výzvu k plnění, a nikoliv za předžalobní výzvu ve smyslu § 142a o. s. ř., z tohoto důvodu nemůže E. a M. U. náležet náhrada nákladů řízení. Předmětná žádost totiž neobsahovala upozornění na možnost soudního vymáhání požadovaného plnění v případě dobrovolného nesplnění ze strany stěžovatelky, což je podle názoru stěžovatelky podstatnou náležitostí výzvy k plnění ve smyslu § 142a odst. 1 o. s. ř. Z tohoto důvodu pak žádost o kompenzaci nemůže vyvolat zákonem předpokládané následky, resp. na jejím základě nemohl vzniknout nárok na náhradu nákladů řízení.

10. Stěžovatelka dále k vypočítané výši nákladů řízení uvedla, že náklady řízení ve výši 25 179 Kč za poskytnuté 3 úkony právní služby nejsou v souladu s vyhláškou Ministerstva spravedlnosti č. [177/1996](#) Sb., o odměnách advokátů a náhradách advokátů za poskytování právní služeb (advokátní tarif). Přesto, že stěžovatelka již v odvolání proti elektronickému platebnímu rozkazu ze dne 18. listopadu 2015 argumentovala tím, že právní zástupce zastupoval dva žalobce, měl být aplikován § 12 odst. 4 advokátního tarifu, podle kterého: "Jde-li o společné úkony při zastupování nebo obhajobě dvou nebo více osob, náleží advokátovi za každou takto zastupovanou nebo obhajovanou osobu mimosmluvní odměna snižená o 20%." Celkové náklady řízení tak měly být vypočítány ve výši 17 744,36 Kč.

11. Na podporu svých tvrzení stěžovatelka odkázala na usnesení Ústavního soudu ze dne 20. listopadu 2014 sp. zn. III. 3187/14 (U 17/75 SbNU 659) k odlišnostem uplatnění reklamace a předžalobní upomínky, a na náleze ze dne 3. prosince 2013 sp. zn. II. ÚS 2697/13 (N 208/71 SbNU 463), k předžalobní výzvě k plnění podle § 142a odst. 1 o. s. ř. a náhradě nákladů řízení.

III.

Vyjádření účastníka řízení

12. Ústavní soud zaslal ústavní stížnost v souladu s § 42 odst. 4 zákona o Ústavním soudu Městskému soudu v Praze a E. a M. U..k vyjádření.

13. Městský soud v Praze ve svém vyjádření k ústavní stížnosti ze dne 22. května 2017 zcela odkázal na napadené usnesení a rozhodnutí o stížnosti ve věci nákladů řízení ponechal na úvaze Ústavního soudu.

14. E. U. byla výzva k vyjádření doručena dne 3. května 2017, M. U. dne 15. května 2017. Vzhledem k tomu, že se k ústavní stížnosti ve stanovené 30 denní lhůtě nevyjádřili, vychází Ústavní soud (v souladu s poučením) z toho, že se svého práva vedlejšího účastníka řízení vzdali (§ 28 odst. 2 zákona o Ústavním soudu).

15. Ústavní soud vyjádření Městského soudu v Praze stěžovatelce k replice nezasílal, neboť toto vyjádření neobsahovalo nové závažné skutečnosti nebo argumentaci, která by měla vliv na posouzení věci.

IV.

Procesní podmínky řízení

16. Ústavní soud nejprve zkoumal splnění podmínek řízení a shledal, že ústavní stížnost byla podána včas oprávněnou stěžovatelkou, která byla účastnicí řízení, ve kterém bylo vydáno rozhodnutí, jež bylo napadeno ústavní stížností, a Ústavní soud je k jejímu projednání příslušný. Stěžovatelka je právně zastoupena v souladu s požadavky § 29 až § 31 zákona o Ústavním soudu a ústavní stížnost je přípustná, neboť stěžovatelka vyčerpala všechny zákonné procesní prostředky k ochraně svého práva (§ 75 odst. 1 zákona o Ústavním soudu a contrario).

V.

Posouzení důvodnosti ústavní stížnosti

17. Ústavní soud předně konstatuje, že jako orgán ochrany ústavnosti (čl. 83 Ústavy) není součástí soustavy soudů (srov. čl. 83, 90 a čl. 91 odst. 1 Ústavy) a nepřísluší mu právo dozoru nad rozhodovací činností obecných soudů; k takovému dozoru či kontrole je Ústavní soud oprávněn pouze za situace, kdy obecné soudy svými rozhodnutími zasahují do ústavně zaručených základních práv a svobod jednotlivce a nerespektují hodnotový základ právního řádu, daný zejména ústavním pořádkem a mezinárodními závazky České republiky.

18. Ústavní soud současně ve svých četných rozhodnutích zřetelně definoval podmínky, při jejichž existenci má vadná aplikace podústavního práva obecným soudem za následek porušení základních práv či svobod jednotlivce [srov. náleze ze dne 10. října 2002 sp. zn. III. ÚS 74/02 (N 126/28 SbNU 85)]. Je tomu tak tehdy, jestliže nepřipustně postihuje některé ze základních práv a svobod, případně pomíjí možný výklad jiný, ústavně konformní, nebo je výrazem zjevného a neodůvodněného vybočení ze standardů výkladu, jenž je v soudní praxi respektován (a představuje tím nepředvídatelnou interpretační libovůli), případně je v extrémním rozporu s požadavky věcně příslušného a rozumného vypořádání posuzovaného právního vztahu či v rozporu s obecně sdílenými zásadami spravedlnosti. Proto Ústavní soud napadené soudní rozhodnutí přezkoumal (toliko) z pohledu porušení ústavně zaručených základních práv a svobod, načež dospěl k závěru, že ústavní stížnost je důvodná v části, v níž je napadána výše uložených nákladů řízení.

19. Ústavní soud opakovaně zdůrazňuje, že se ve své rozhodovací praxi staví k otázce nákladů řízení rezervovaně, neboť spor o náhradu nákladů řízení, i když se může některého z účastníků citelně dotknout, zpravidla nedosahuje intenzity opodstatňující závěr o porušení základních práv a svobod účastníka řízení [srov. usnesení sp. zn. IV. ÚS 303/02 ze dne 5. srpna 2002 (U 25/27 SbNU 307)]. Podle právního názoru vysloveného např. v nálezu sp. zn. I. ÚS 1531/07 ze dne 12. listopadu 2007 (N 189/47 SbNU 461), otázka náhrady nákladů řízení dosahuje ústavněprávní dimenze zejména tehdy, jestliže postup soudu vybočuje z pravidel upravujících toto řízení v důsledku závažného pochybení soudu.

20. Městský soud v Praze při rozhodování o nákladech řízení rozhodl, že elektronický platební rozkaz soudu I. stupně se ve výroku III. o náhradě nákladů řízení potvrzuje. S ohledem na obsah písemných podání právního zástupce žalobců, založených ve spisu a průběh řízení před soudem I. stupně, jako úkony právní služby ve smyslu advokátního tarifu důvodně učiněné právním zástupcem žalobců pak odvolací soud posoudil tyto úkony: převzetí a příprava zastoupení na základě plné moci (§ 11 odst. 1 písm. a/); výzva k plnění ze dne 3. 12. 2014 (§ 11 odst. 1 písm. d/); podání návrhu na vydání elektronického platebního rozkazu (§ 11 odst. 1 písm. d/). Sazba mimosmluvní odměny za výše uvedené úkony právní služby podle § 7 bod 5 ve spojení s § 12 odst. 4 advokátního tarifu činila 5 920 Kč (tarifní hodnota úkonu činila 64 872 Kč při přepočtu 2 400 EUR podle kurzu ČNB ke dni podání

návruhu 4. května 2016 ve výši 27,030 Kč za 1 EUR). S ohledem na tři úkony právní služby náležely právnímu zástupci žalobců 3 režijní paušály ve výši 300 Kč podle § 13 odst. 3 advokátního tarifu. Náklady za právní zastoupení tak činily 18.660 Kč, respektive s připočtením 21% sazby daně z přidané hodnoty ve výši 3 918,60 Kč činily 22 578,60 Kč. Po připočtení zaplaceného soudního poplatku ve výši 2 600 Kč, činily celkové náklady řízení, podle závěru učiněného Městským soudem v Praze, na straně žalobců 25 179 Kč po zaokrouhlení.

21. Městský soud v Praze však neakceptoval tvrzení stěžovatelky ohledně výpočtu výše nákladů řízení, uvedené v odvolání ze dne 18. listopadu 2015 (č. listu 10 a 19), přičemž se s ním v odůvodnění svého rozhodnutí ani nijak nevyptával.

22. Při stanovení mimosmluvní odměny za společné úkony advokáta, zastupujícího dva žalobce, stěžovatelka namítala, že náleží za každou takto zastupovanou osobu samostatná mimosmluvní odměna vypočtená podle tarifní hodnoty připadající na každého žalobce, snižená o 20%. V této situaci nelze použít ustanovení § 12 odst. 3 advokátního tarifu, které se vztahuje na případ více nároků uplatněných v jednom řízení jedním účastníkem nebo více účastníky oprávněnými společně a nerozdílně nebo vystupujícími v řízení jako nerozluční společníci. V daném případě je vyloučeno určení mimosmluvní odměny součtem odměn za všechny projednávané nároky v předmětné věci, neboť jde o odlišné samostatné nároky více osob, byť jsou projednávány ve společném řízení, a tomu musí odpovídat i odlišná (od výše toho kterého nároku odvozená) náhrada odměny advokáta připadající na jednotlivé žalobce. Jinak řečeno, jestliže v návrhu na vydání elektronického platebního rozkazu žalobci uvádějí, že "... má každý z žalobců vůči žalovanému právo na náhradu škody ve výši 1.200,- EUR", nelze za hodnotu sporu považovat součet těchto dvou nároků, nejedná se o právo nedílné, ani právo vymáhané věřiteli oprávněnými společně a nerozdílně. Z tohoto pohledu se jeví jak způsob uplatnění nároků, tak i formulace výroku, kterým byly přiznány, jako přinejmenším problematický.

23. Z uvedeného vyplývá, že výpočet nákladů řízení, uvedený v elektronickém platebním rozkazu, nebyl správný a odvolací soud toto pochybení v odvolacím řízení nenapravil.

24. Pro úplnost Ústavní soud uvádí, že v souvislosti s výpočtem výše nákladů řízení rovněž nepřehlédl, že Městský soud v Praze provedl přepočtení EUR na Kč podle kurzu platného ČNB ke dni podání návrhu 4. května 2016, přičemž návrh na vydání elektronického platebního rozkazu byl podán dne 3. srpna 2015, tak jak správně uvedla stěžovatelka. Ústavní soud rovněž nepřehlédl, že k návrhu na vydání elektronického platebního rozkazu byla předložena jen jedna plná moc, a to plná moc udělená E. U. Městský soud v Praze tedy bude muset též zvážit, zda byl v řízení M. U. advokátem zastoupen a zda mu vůbec vzniklo právo na náhradu nákladů právního zastoupení.

25. Jednou z podmínek spravedlivého procesu je zásada právní jistoty a předvídatelnost soudního rozhodnutí. Účastník řízení má právo předpokládat, že soud zná právo a že bude výkladově jednoznačná ustanovení obecně závazných předpisů vykládat v souladu s jejich jednoznačností. To platí i pro výklad podústavních předpisů, ledaže by soud dospěl k závěru, že takové ustanovení je v rozporu se zákonem [srov. náleze ze dne 24. dubna 2008 sp. zn. II. ÚS 3288/07 (N 77/49 SbNU 141)].

26. Z uvedeného plyne, že výše předestřené podmínky, za které obecným soudem v konkrétní věci uplatněný výklad a aplikace práva překračuje hranice ústavnosti, zde jsou splněny a k takovému zjevnému aplikačnímu excesu, způsobilému založit porušení práva na spravedlivý proces podle čl. 36 odst. 1 Listiny a čl. 6 odst. 1 Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod (dále jen "Úmluva") v posuzované věci - v řízení před odvolacím soudem - došlo.

27. Vzhledem k tomu, že v řízení před Městským soudem v Praze nebyly dodrženy principy řádného

procesu, Ústavní soud dospěl k závěru, že postupem tohoto soudu bylo porušeno právo stěžovatelky na spravedlivý proces a soudní ochranu podle čl. 36 odst. 1 Listiny a čl. 6 odst. 1 Úmluvy. Ústavní stížnosti proto podle ustanovení § 82 odst. 2 písm. a) zákona o Ústavním soudu vyhověl a usnesení Městského soudu v Praze ze dne 9. ledna 2017 sp. zn. 12 Co 10/2016 podle § 82 odst. 3 písm. a) zákona o Ústavním soudu zrušil.

Právní věta - redakce.

© EPRAVO.CZ - Sběrka zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- [Správní řízení \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Samospráva \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Význam řízení](#)
- [Telekomunikace](#)
- [Účelová komunikace \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Územní plán \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Vyhoštění \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Restituce \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Zdravotní služby \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Odměna advokáta](#)
- [Územní plán](#)